



## בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו בשבתו כבית-משפט לערעורים אזרחיים

ע"א 33221-12-19 אופק - שלי בניה ופיתוח בע"מ ואח' נ' פלוני ואח'  
ע"א 50080-12-19 י.ח. דמרי חברה לכוח האדם בע"מ ואח' נ' פלוני ואח'  
ע"א 22710-05-20 פלוני נ' אופק שלי בניה ופיתוח בע"מ ואח'

לפני כבוד השופטת עינת רביד - אב"ד

כבוד השופט נפתלי שילה

כבוד השופטת נועה גרוסמן

### המערערות

<p>1. אופק - שלי בניה ופיתוח בע"מ 2. מגדל ניהול תביעות בע"מ ע"י ב"כ עו"ד שלו</p>	<p>בע"א 33221-12-19 והמשיבות בע"א 50080-12-19 ובע"א 22710-05-20</p>
--	---

<p>1. י.ח. דמרי חברה לכוח אדם בע"מ 2. מנורה מבטחים ביטוח בע"מ ע"י ב"כ עו"ד גורן</p>	<p>המערערות בע"א 50080-12-19 והמשיבות בע"א 33221-12-19 ובע"א 22710-05-20</p>
---	--

### נגד

<p>1. פלוני ע"י ב"כ עו"ד פרדמן</p>	<p>המשיב בע"א 33221-12-19 ובע"א 50080-12-19, והמערער בע"א 22710-05-20</p>
--	---

<p>2. המוסד לביטוח לאומי ע"י ב"כ עו"ד מסאלחה</p>	<p>המשיב בע"א 33221-12-19 ובע"א 50080-12-19</p>
--	---

### פסק דין

1 השופטת עינת רביד, אב"ד:

2 רעור על פסק דינו של בית משפט השלום בתל אביב-יפו בת"א 33211-10-13 (כבוד השופט שי  
3 מזרחי, מיום 18.11.2019) בגדרו נקבע כי המערערת 1 (להלן: **הקבלן**) והמערערת 2 (חברת הביטוח  
4 של הקבלן – להלן: **מגדל**) בע"א 33221-12-19 (שהן המשיבות בע"א 50080-12-19 ובע"א 22710-  
5 05-20) חייבות בפיצוי המשיב 1, עובד זר מסין (להלן: **הנפגע**) (שהוא גם המשיב בע"א 50080-12-  
6 19 וגם המערער בע"א 22710-05-20), בשיעור 90% מסכום הפיצוי בסך של 373,588 ₪, שנפסק  
7 לנפגע, וכן ב- 90% מסכום השיפוי בסך של 581,519 ₪, שנפסק למשיב 2 (להלן: **המל"ל**) (שהוא גם  
8 המשיב בע"א 50080-12-19); וכי המערערת 1 בע"א 50080-12-19 (להלן: **חברת כוח האדם**) וחברת



## בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו בשבתו כבית-משפט לערעורים אזרחיים

ע"א 33221-12-19 אופק - שלי בניה ופיתוח בע"מ ואח' נ' פלוני ואח'  
ע"א 50080-12-19 י.ח. דמרי חברה לכוח האדם בע"מ ואח' נ' פלוני ואח'  
ע"א 22710-05-20 פלוני נ' אופק שלי בניה ופיתוח בע"מ ואח'

1 הביטוח שלה, המערערת 2 באותו ערעור (להלן : **מנורה**) (שהן המשיבות בע"א 33221-12-19 ובע"א  
2 22710-05-20) חייבות ב- 10% מן הפיצוי לנפגע. כמו כן נקבע כי הקבלן ומגדל ישלמו לחברת כוח  
3 האדם ומנורה את הסכום שנפסק לחובתן. בנוסף נפסקו הוצאות משפט ונעשתה שומת הוצאות.

4

### 5 תמצית רקע והליכים בבית משפט קמא

6 1. הנפגע, עובד זר מסין, יליד 1958, נפגע בעינו השמאלית **בחודש ספטמבר בשנת 2008** (בהיותו  
7 **כבן 50**) לאחר שעבד בישראל כבר משנת 2004 באתר בנייה במקצוע של ברזלן. חברת כוח האדם  
8 השמה אותו לעבודה בשרות הקבלן. בעבודתו בישראל בסמוך לתאונה הרוויח 4700 ₪ לחודש  
9 בנוסף למגורים, מחיה וביטוח רפואי, שמומנו על ידי מעסיקיו, וכן פיקדון, שהופקד עבורו כדן,  
10 בסך 700 ₪.

11 2. אשרת העבודה שלו בישראל הייתה עד ליום 31.12.2008.

12 3. התביעה בבית משפט השלום כנגד חברת כוח האדם והקבלן הוגשה על ידי הנפגע ועל ידי המוסד  
13 לביטוח לאומי בצוותא חדא. כמו כן חברת כוח האדם הגישה הודעה לצד שלישי כנגד הקבלן.  
14 יש לציין שכתב תשובה להודעה לצד שלישי הוגשה על ידי הקבלן באיחור רב ורק לעת  
15 הסיכומים.

16 4. לאחר קבלת חוות דעת של הצדדים מינה בית משפט השלום מומחית מטעמו (פרופ' רירי מנור)  
17 אשר קבעה לנפגע 30% נכות בגין עיוורון בעין שמאל. על פי חוות דעתה הנפגע סבל, ללא קשר  
18 לפגיעה בעין שמאל, גם מפגיעה בראייה בעין ימין כתוצאה מגלאוקומה.

19 5. בבית המשפט העידו מטעם הנפגע : הנפגע וד"ר דרור קוכן, שהגיש חוות דעת בכל הנוגע לכלכלת  
20 סין ולעובדים מסין בישראל (להלן : **ד"ר קוכן**). כן העיד מטעם חברת כוח האדם מר קובי  
21 שריקי, ששימש בעת הרלוונטית רכז כוח האדם ומנהל בחברת כוח האדם (להלן : **שריקי**).  
22 הקבלן לא ביקש להעיד עדים.

23

24

25



## בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו בשבתו כבית-משפט לערעורים אזרחיים

ע"א 19-12-33221 אופק - שלי בניה ופיתוח בע"מ ואח' נ' פלוני ואח'  
ע"א 19-12-50080 י.ח. דמרי חברה לכוח האדם בע"מ ואח' נ' פלוני ואח'  
ע"א 20-05-22710 פלוני נ' אופק שלי בניה ופיתוח בע"מ ואח'

### פסק הדין של בית משפט השלום

- 1
- 2 6. בית משפט השלום פסק, כי למרות שהנפגע ציין בכתב התביעה, שנפגע בתאונת עבודה אחת  
3 ביום 11.9.2008, הרי שלמעשה הוא נפגע בשתי תאונות עבודה: האחת ביום 11.9.2008 והשנייה  
4 ביום 23.9.2008. בית המשפט הסתמך על טפסי דיווח תאונות עבודה לביטוח הלאומי (בל/250)  
5 חתומים על ידי המעביד, שהוגשו למל"ל ואישרו את קיום שתי תאונות העבודה, כאשר בשני  
6 הטפסים נכתב שהנפגע ניזוק בעין שמאל. כן הסתמך על מסמכים רפואיים שהוצגו בפניו, וקבע  
7 כי למרות שהנפגע כתב שהפגיעה מחיתוך רשת ברזל באמצעות דיסק הייתה ביום 11.9.2008,  
8 הרי שהמסמכים מראים על כך שפגיעה זו הייתה ביום 23.9.2008 וזו הפגיעה בגינה התפתח  
9 העיוורון והנכות הקשה בעין שמאל.
- 10 7. בית משפט השלום קבע שהנפגע עמד בנטל להוכיח את שיטת העבודה הלקויה שהנהיג הקבלן,  
11 כאשר מנגד לא הגיע כל עד מטעם הקבלן, שאף לא טרח לדווח על הפגיעה למשרד העבודה.
- 12 8. בית משפט השלום קבע שאין להטיל על הנפגע אשם תורם וכי הקבלן הוא שהיה אמון על אתר  
13 הבנייה בו עבד הנפגע והיה הלכה למעשה מעסיק ישיר של הנפגע. איש לא הובא לעדות מטעם  
14 הקבלן לסתירת טענותיו של הנפגע, אשר נפרשו בתצהיר מפורט. הקבלן, שהיה אחראי על  
15 האתר וסיפק אמצעי העבודה, עליו מוטלת האחריות לאירוע התאונה, כאשר משקפי המגן,  
16 שכשלו בהגנת עינו השמאלית של הנפגע, סופקו על ידו והיו באחריותו. אשר לחברת כוח האדם  
17 נפסק, כי מעדות שריקי עולה, שלא היה לחברה לעת התאונה מנגנון מסודר של פיקוח על  
18 עובדים ו/או מקומות העבודה או ממוני בטיחות או מפקחים. מכאן ברי, שלא היה כל פיקוח,  
19 ולו מקדים, על תנאי העבודה של המושמים לעבודה בחברות השונות. בית המשפט חילק את  
20 האחריות כך שב- 90% נושא הקבלן וב- 10% נושאת חברת כוח האדם.
- 21 9. בית משפט השלום קבע שחברת כוח האדם הציגה הסכם מסודר וחתום עם הקבלן המעביר את  
22 הנטל לפיצוי במקרה תאונה אל כתפי הקבלן, לרבות חובת עריכת ביטוחים, אשר יכללו גם את  
23 חברת כוח האדם בתוכם, וכן נקבע שבניגוד לטענת הקבלן ומגדל, ההסכם חל על המקרה הנדון  
24 והוא אף הוארך, ולכן ההודעה לצד שלישי התקבלה והקבלן נדרש לשאת גם בחלקה של חברת  
25 כוח האדם.
- 26 10. עוד קבע בית משפט קמא כי אין מחלוקת באשר לנכות הרפואית של 30% וכי הנכות התפקודית  
27 של הנפגע היא 70%.



## בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו בשבתו כבית-משפט לערעורים אזרחיים

**ע"א 33221-12-19 אופק - שלי בניה ופיתוח בע"מ ואח' נ' פלוני ואח'  
ע"א 50080-12-19 י.ח. דמרי חברה לכוח האדם בע"מ ואח' נ' פלוני ואח'  
ע"א 22710-05-20 פלוני נ' אופק שלי בניה ופיתוח בע"מ ואח'**

11. באשר לנוזק, נפסקו לנפגע סך הכול 955,100 ₪, מתוכם סך של 225,000 ₪, בגין כאב וסבל.  
מתוך הסכום הכולל נוכו 581,512 ₪ בגין תשלומי המל"ל, דהיינו ישירות לנפגע נפסקו סך  
373,588 ₪.

12. אשר להפסד השכר לעבר, בית המשפט קבע, שלמרות שאשרת השהייה של הנפגע נקבה בסוף  
שנת 2008 כתאריך סיומה, הרי הוא מאמץ את עדות הנפגע הנתמכת בעדות ד"ר קוכן, שניתן  
היה להאריך את האשרה עד יוני 2015, דהיינו עוד כ-6 וחצי שנות עבודה בישראל. בית המשפט  
קבע שחוות דעתו וחקירתו של ד"ר קוכן בבית המשפט הותירו עליו רושם כי המדובר במומחה  
מקצועי מן המעלה הראשונה, הגם שאינו כלכלן או סטטיסטיקאי.

במועד מתן פסק הדין היה הנפגע בן 62, כאשר גיל הפנסיה בסין הוא 60, ולכן נפסקו רק הפסדי  
שכר לעבר. הנפגע לא עבד עוד מאז הפגיעה. בית המשפט קבע כי בסיס שכרו הפוטנציאלי  
החודשי לעת התאונה עמד על סך של 5,375 ₪ בתוספת 700 ₪ לחודש, שנדרש המעסיק להפקיד,  
הרי הכנסתו עמדה על 6,075 ₪ לחודש.

בית המשפט חישב את הפסדי הנפגע על פי טבלאות השכר שהוצגו בחוות דעתו של ד"ר קוכן  
ועל פי שכרו החודשי של התובע לעת התאונה כדלהלן: לשנת 2008- שכרו שהוכח; לשנים 2010-  
2009 - 10,000 ₪; לשנים 2011-2013 - 13,000 ₪; לשנת 2014 - 14,000 ₪; לשנת 2015 - 20,000  
₪. השנים מאמצע שנת 2015 ועד גיל 60, אמצע שנת 2018, חושבו על בסיס השכר לעובד מסוגו  
בסין, שהוא בסך של 52,671 יואן לשנה במוצע, שהם נכון להיום 26,356 ₪.

להלן החישוב המפורט, שערך בית משפט:

- 2 חודשים \* 6075 ₪, משוערך 6,128 ₪ = 12,256 ₪.
- 24 חודשים \* 10,000 ₪, משוערך 10,990 ₪ = 70% \* 184,362 ₪.
- 24 חודשים \* 13,000 ₪, משוערך 13,232 ₪ = 70% \* 222,297 ₪.
- 12 חודשים \* 14,000 ₪, משוערך 14,124 ₪ = 70% \* 118,641 ₪.
- 6 חודשים \* 20,000 ₪, משוערך 20,382 ₪ = 70% \* 85,604 ₪.
- 3 שנים \* 26,356 ₪, משוערך 26,752 ₪ = 70% \* 56,179 ₪.

סה"כ (כולל השנים בסין) נפסקו: 679,339 ₪ בצירוף ריבית מאמצע התקופה ועד היום:  
715,100 ₪.



## בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו בשבתו כבית-משפט לערעורים אזרחיים

ע"א 33221-12-19 אופק - שלי בניה ופיתוח בע"מ ואח' נ' פלוני ואח'  
ע"א 50080-12-19 י.ח. דמרי חברה לכוח האדם בע"מ ואח' נ' פלוני ואח'  
ע"א 22710-05-20 פלוני נ' אופק שלי בניה ופיתוח בע"מ ואח'

13. באשר לתביעת המל"ל קבע בית המשפט שהקבלן ומגדל יישאו ב- 90% מן הסכום.
14. עוד נפסק שכר טרחה כדלקמן: שכר טרחת עו"ד הנפגע בסך 87,420 ₪; שכר טרחת עו"ד המל"ל בסך של 30,000 ₪; שכר טרחת עו"ד חברת כוח האדם ומנורה בסך של 30,000 ₪, אשר בהן נשאו הקבלן ומגדל.
15. בנוסף קבע בית המשפט בסעיף 89 לפסק הדין: "לסכום הנ"ל יש לצרף הוצאות בגין חוות דעת רפואית, חוות דעת מומחה מקצועי ואגרה, הכל לפי קבלות שימציא התובע ו/או המל"ל." ההוצאות הוגשו לבית המשפט והם נשמו על ידי בית המשפט בהחלטה מיום 12.3.2020 בה נפסק לנפגע סך של 9,255 ₪ ובהחלטה מיום 1.4.2020 בה נפסק למל"ל סך של 19,870 ₪ (להלן: החלטות שומת ההוצאות).

### הערעורים לפנינו

16. לפנינו הוגשו תחילה ערעור הקבלן ומגדל, ע"א 33221-12-19; ערעור חברת כוח האדם ומנורה, ע"א 50080-12-19.
- לאחר שניתנו החלטות שומת ההוצאות הגישו הקבלן ומגדל בקשה לתיקון הודעת הערעור שהגישו והוספת טענות בסוגיה זו, ללא התנגדות הנפגע והמל"ל לתיקון.
- הנפגע הגיש בחודש מאי 2020 ערעור נוסף, ע"א 22710-05-20, אשר היה קבוע לדיון ליום 25.2.2021, ובהסכמת הצדדים בדיון בפנינו, ועל מנת לייעל ולחסוך בזמנם של הצדדים, נדון במועד הדיון, בטרם הגיש מי מהצדדים עיקרי טיעון.
17. עוד יש לציין כי בקשת עיכוב ביצוע נענתה חלקית ו- 70% מסכום הפיצוי לנפגע עוכב.

### תמצית טענות הקבלן ומגדל בערעור

18. התאונה שתוארה בכתב התביעה התרחשה ביום 11.9.2008 בעוד שבית המשפט קבע שמדובר בתאונה שהתרחשה ביום 23.9.2008 וזה שינוי חזית שביצע בית המשפט עצמו. כתוצאה מכך נגרעה יכולתו של הקבלן להתגונן כראוי.



## בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו בשבתו כבית-משפט לערעורים אזרחיים

ע"א 33221-12-19 אופק - שלי בניה ופיתוח בע"מ ואח' נ' פלוני ואח'  
ע"א 50080-12-19 י.ח. דמרי חברה לכוח האדם בע"מ ואח' נ' פלוני ואח'  
ע"א 22710-05-20 פלוני נ' אופק שלי בניה ופיתוח בע"מ ואח'

19. עוד קבע בית המשפט כי התרחשו שתי תאונות בשתייהן נפגע בעינו השמאלית. בעוד שמומחית  
בית משפט התייחסה רק לתאונה אחת ולכן היה צורך לקבוע איזה נזק נגרם בכל תאונה. לטענת  
המערערות בית המשפט קבע מערכת עובדתית שונה לחלוטין מגרסת הנפגע ובהתאם לראיות בפערי  
הגרסאות אך "בלבול" של הנפגע.
20. לטענתן, הן חולקות על הקביעה כי הפגיעה אירעה ביום 23.9.2008, "לא הובאו לכך כל ראיות  
וממילא שאלת קיומו של אירוע ב 23.9.2008 כלל לא הובררה, ובכלל לא נדונה, לא הובאו כל  
עדים וראיות בשאלה זו!" עוד נטען: "יתכן האירוע מ 23.9.2008 הינו אירוע מבויס שנועד  
להלבין" קיומו של אירוע פגיעה מ 11.9.2008 שהתרחש בנסיבות אשר אינן מקנות זכות  
לפיצוי." (סעיפים 19-20 לעיקרי הטיעון).
21. עוד טענו כי "חברת אופק שלי כלל לא הייתה מעסיקתו של התובע" (סעיף 21 לעיקרי הטיעון)  
וכי שריקי בחקירתו חזר בו מהטענה שהקבלן עבד באתר.
22. עוד נטען כי בית המשפט התעלם לחלוטין מפוליסת ביטוח של חברת כוח האדם שהופקה  
במנורה הכוללת במפורש "מזמיני עבודה". לפיכך לטענת הקבלן, חבותו שלו מבוטחת במנורה,  
וככל שחבותו תיוותר גם בפסק הדין של ערכאת הערעור, מנורה היא שצריכה לשאת בתשלום.
23. עוד נטען, שהנפגע עצמו לא ידע להצביע על הגורם שנתן לו הוראות ואין לקשור את הקבלן  
לפעולת הנפגע באתר וכן צוין להיותו עדות בעל דין יחידה.
24. אשר לנזק, נטען, שהנפגע חולה במחלת הסוכרת, שפגעה בעין ימין שלו, ולכן ממילא פעילותו  
בישראל הייתה מושבתת ואשרת השהייה בישראל לא הייתה מוארכת. עוד נטען כי סיכויי  
העסקתו בסין בגילו היו קלושים ולכן לא היה מקום כלל לפצותו בגין הפסדי שכר לעבר.
25. כמו כן נטען לעניין שומת ההוצאות, שבית המשפט חרג בהחלטתו בדבר ההוצאות שאושרו  
מקביעתו שלו בסעיף 98 לפסק הדין בו קבע "הוצאות חוות דעת רפואיות, הוצאות חוות דעת  
מומחה מקצועי ואגרה", כאשר בהחלטות שומת ההוצאות אושרו הוצאות טיסה, מלון, שירותי  
תרגום, הקלטה ועוד.

### 24 תמצית טענות חברת כוח האדם ומנורה

26. גם חברת כוח האדם מתייחסת לאירוע כפי שתואר בכתב התביעה (פגיעה ביום 11.9.2008)  
לעומת האירועים, כפי שהוכחו בבית המשפט וכפי שקבע בית המשפט (שתי פגיעות, האחת ביום



## בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו בשבתו כבית-משפט לערעורים אזרחיים

ע"א 19-12-33221 אופק - שלי בניה ופיתוח בע"מ ואח' נ' פלוני ואח'  
ע"א 19-12-50080 י.ח. דמרי חברה לכוח האדם בע"מ ואח' נ' פלוני ואח'  
ע"א 20-05-22710 פלוני נ' אופק שלי בניה ופיתוח בע"מ ואח'

- 1 11.9.2008 והשנייה, החמורה יותר, ביום 23.9.2008, כאשר בכך קיפח בית המשפט את
- 2 זכויותיהן להתגונן.
- 3 27. עוד נטען, שלא היה מקום להטיל עליה אחריות כלל ובוודאי שאין מקום לקבוע שיעור גבוה
- 4 יותר של אחריות כפי שמבקש הקבלן, באשר היא שימשה חברת כוח אדם בלבד ומדובר היה
- 5 באירוע פתאומי שאירע כהרף עין.
- 6 28. עוד נטען כי היה מקום להטיל אשם תורם על הנפגע.
- 7 29. כן נטען שהערכת השבחת השכר האפשרית של הנפגע לפיה תוך שנה עשוי להכפיל ואף לשלש
- 8 את שכרו בהסתמך על חוות דעת כללית של המומחה, אינה מתייחסת לנתוניו הספציפיים של
- 9 הנפגע. וכן ההנחה שהאשרה הייתה מוארכת איננה מבוססת בהתחשב במצב בריאותו ובירידה
- 10 במספר העובדים הסיניים בישראל.
- 11 30. עוד נטען כנגד גובה הנכות התפקודית בהתחשב במחלת הסוכרת ובפגיעה בעינו הימנית ללא
- 12 קשר לפגיעה.

### תמצית טענות הנפגע

- 13
- 14 31. הנפגע טוען שמועד התאונה אינו חלק מעילת התביעה והמערערים ידעו על המועד שנקבע בפסק
- 15 הדין כמועד התאונה כפי שעולה מהמסמכים שהיו בידם ולא נגרמה להם כל פגיעה. וממילא
- 16 הם כלל לא ניסו להתגונן או להתמודד עם טענות הנפגע בעניין מועד התאונה, נסיבותיה
- 17 ואחריותם.
- 18 32. הנפגע טען שעל פי הפסיקה גם טעות בשם בכתב התביעה אינה עילה או סיבה לדחיית התביעה.
- 19 33. עוד טען שבית המשפט מצא את הנפגע אמין, אך קבע שלא דייק באשר למועד התרחשות
- 20 התאונה. אם לא נתקבלה גרסתו במלואה אין בכך כדי לקבוע כי שיקר, במיוחד כאשר
- 21 המערערים לא הביאו ראיות לסתור את נסיבות הפגיעה, כפי שהעיד עליהן הנפגע, דהיינו היעדר
- 22 מגן לדיסק, שיטת עבודה מסוכנת שחויב לעבוד בה וכשל של משקפי המגן.
- 23 34. הטענה להיעדר מעורבות הקבלן בפרויקט שבו אירעה הפגיעה, סותרת את ההסכם בין הקבלן
- 24 לחברת כוח האדם ואת עדות שריקי.



## **בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו בשבתו כבית-משפט לערעורים אזרחיים**

**ע"א 33221-12-19 אופק - שלי בניה ופיתוח בע"מ ואח' נ' פלוני ואח'  
ע"א 50080-12-19 י.ח. דמרי חברה לכוח האדם בע"מ ואח' נ' פלוני ואח'  
ע"א 22710-05-20 פלוני נ' אופק שלי בניה ופיתוח בע"מ ואח'**

- 1 35. בפני בית המשפט עמדו מסמכים שתומכים בעדות הנפגע. היה מקום לקבוע 70% נכות
- 2 תפקודית, משום שבעקבות התאונה הוא נאלץ לחזור לארצו והפך לכמעט עיוור ומצבו
- 3 התעסוקתי קשה מאוד.
- 4 36. אשר לד"ר קוכן, טען הנפגע, שהוא תמך את קביעותיו בנתונים סטטיסטיים מהימנים
- 5 ומחקרים ופרסומים ועשה רושם מהימן על בית המשפט.
- 6 37. אשר לע"א 22710-05-20 בנוגע לשומת ההוצאות, טען הנפגע כי הוא מערער על פסק הדין ועל
- 7 ההחלטה בדבר שומת ההוצאות כאשר לטענתו היה על בית המשפט לפסוק לו את מלוא
- 8 הוצאותיו בקיזוז הסכומים שהושבו לו על ידי המל"ל, ולא רק 9,255 ₪ שנפסקו לו.

### **תמצית טענות המל"ל**

- 9
- 10 38. טענות המערערים הן טענות המכוונות לקביעות עובדתיות של בית המשפט, בהן לא תתערב
- 11 ערכאת הערעור.
- 12 39. המערערות קיבלו את יומן בבית המשפט ולא קופחו וטענות המערערות הועלו לראשונה
- 13 במסגרת החקירות שלהן ולא קודם לכן. לעניין זה הפנה לע"א (י-ם) 6499/05 **חליל גנים נ'**
- 14 **אברהם רובינשטיין בע"מ** (15.10.2006) (להלן: **פס"ד גנים**).
- 15 40. גם בשאלת הנזק ערכאת הערעור לא תחליף את שיקול דעתה בשיקול דעת הערכאה הראשונה.

### **דיון והכרעה**

#### **האירוע**

- 16
- 17
- 18 41. בית המשפט קמא קבע כקביעה עובדתית בסעיף 74 לפסק הדין כך :
- 19 **"שילוב המסמכים הרפואיים, מכתבה של הגברת אזרד ועדותו של התובע הבהירו לפניי את**
- 20 **השתלשלות העניינים וכך אני קובע: ביום 11.9.2008 בשעת בוקר, נחבל התובע בעינו**
- 21 **השמאלית כאשר נכנס גוף זר לעינו. גוף זה הוצא במיון בית החולים ובביקורת ביום 16.9.2008**
- 22 **לא נמצא עוד זכר לגוף בעינו של התובע. ביום 23.9.2008 נחבל התובע שוב בעינו השמאלית,**
- 23 **הפעם בשעת אחה"צ, הובהל לבית החולים ובבדיקתו נמצאו מספר גופים זרים בעין שמאל.**
- 24 **המסמכים מיום האירוע האמור מעידים על כי מצבו של התובע היה קשה. ברי כי במצב כאמור**
- 25 **לא יכול התובע להסתובב משך שבועיים מיום 11.9.2008 ואף לא סביר שחלה החמרה במצבו**





## בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו בשבתו כבית-משפט לערעורים אזרחיים

ע"א 19-12-33221 אופק - שלי בניה ופיתוח בע"מ ואח' נ' פלוני ואח'  
ע"א 19-12-50080 י.ח. דמרי חברה לכוח האדם בע"מ ואח' נ' פלוני ואח'  
ע"א 20-05-22710 פלוני נ' אופק שלי בניה ופיתוח בע"מ ואח'

- 1 של התובע, כפי הנטען בכתב התביעה. המדובר, אם כן, בשתי תאונות שונות. התאונה אליה
- 2 מכוון התובע, בה הוא נפגע במהלך חיתוך עם דיסק, קרתה ביום 23.9.2008 בשעות אחה"צ
- 3 ולא ביום 11.9.2008.
- 4 מדובר בקביעה עובדתית שבית משפט של ערעור לא יתערב בה אלא בנסיבות מיוחדות [ראו
- 5 רע"א 9304/17 פלוני נ' שירביט חברה לביטוח בע"מ (4.1.2018); ע"א 6798/16 לייבוניץ נ'
- 6 יורש (26.9.2017) ועוד].
- 7 42. המערערות טוענות, שבית משפט לא היה רשאי לאמץ גרסה עובדתית שלא נטענה בפניו על ידי
- 8 הנפגע וכי נפגעה יכולתן להתגונן. הנפגע בכתב התביעה התייחס רק לאירוע אחד הוא האירוע
- 9 של 11.9.2008 וייחס לאירוע זה את התאונה עם הדיסק, אך בית המשפט כאמור קבע אחרת על
- 10 בסיס המסמכים שהיו בפניו.
- 11 43. לטעמי, צדק בית המשפט בקביעתו כמפורט לעיל, כאשר קביעתו העובדתית נסמכה על
- 12 מסמכים ברורים ואף על הודאת בעל דין, כפי שיפורט להלן.
- 13 44. מושכלות יסוד במשפטנו כפי שהובאו בספרו של כב' השופט י. קדמי, על הראיות, חלק שלישי,
- 14 מהדורה משולבת ומעודכנת, תש"ע-2009, בעמוד 1398: "כך, למשל, מקום שמעביד מאשר
- 15 ע"ג טופס של הביטוח הלאומי את גירסת עובדו בדבר נסיבותיה של תאונת עבודה, שהוא,
- 16 העובד, נפגע כתוצאה ממנה ניתן יהיה לראות ב"אישור" כזה משום "אימוץ" של גירסת
- 17 העובד, באופן שהגירסה הופכת, להיות, לכאורה, להודאת בעל דין של המעביד בדיון שמקיים
- 18 נגדו העובד בקשר לאותה תאונה".
- 19 וראו לעניין זה גם את פסק הדין ע"א 497/60, 498, מקורות בע"מ נ' זכריש ואח', פד"י ט"ו
- 20 1657 (1961) וכן ת"א 457/65 (מחוזי-חיפה) אמור יהודה נ' נאות מרדכי, פסקים מחוזי נ"ג, 25
- 21 (1966).
- 22 חתימת המעביד על טופס ב/ל 250, הוא "טופס למתן טיפול רפואי לנפגע עבודה", הכולל אישור
- 23 המעביד, על קרות תאונת עבודה, דינה כהודאת חוץ ואימוץ גרסת העובד. ככל שמבקש המעביד
- 24 לסגת מאותה הודאת בעל הדין, עובר הנטל אליו להוכיח שחתם בטעות, הטעייה וכו', אבל אם
- 25 לא הוכיח, הוא נתפס בגדר הודאת חוץ שמסר.
- 26 45. במקרה שבפנינו הוצגו בפני בית המשפט המסמכים הבאים, הכוללים הודאת המעביד בקרות
- 27 שתי תאונות עבודה, אשר מפורטים גם בפסק דינו:



## בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו בשבתו כבית-משפט לערעורים אזרחיים

ע"א 33221-12-19 אופק - שלי בניה ופיתוח בע"מ ואח' נ' פלוני ואח'  
ע"א 50080-12-19 י.ח. דמרי חברה לכוח האדם בע"מ ואח' נ' פלוני ואח'  
ע"א 22710-05-20 פלוני נ' אופק שלי בניה ופיתוח בע"מ ואח'

- 1 • ביום 11.0.2008 בשעה 10:57 סיכום ביקור מיון עיניים ונכתב לגבי עין שמאל: "גוף זר
- 2 מרכזי – הוצא".
- 3 • טופס בדיקת רופא של "פמיפרימיום" ביום 16.9.2008 : "ביקורת עין שמאל לאחר הוצאת
- 4 גוף זר". "תלונות החולה: כאבים בעין שמאל 5 ימים לאחר הוצאת גוף זר .... מהעין."
- 5 "בדיקה גופנית: אודם ניכר של הלחמית. אין לראות גוף זר". ובאבחנה שנכתבה באנגלית
- 6 נכתב בין היתר התאריך 11.9.2008.
- 7 • טופס בל/250 שהוציאה חברת כוח האדם, בחתימת מזכירת כוח אדם, גברת שרית אזרד
- 8 (להלן: גב' אזרד) ולפיו מתבקש בית חולים סורוקה לתת טיפול לנפגע שנפצע בתאונת
- 9 עבודה "ביום 10.9.2008 בשעה 8:57 כאשר עבד בבניין, באתר בנין". בתיאור התאונה
- 10 נכתב: "כתוצאה מעבודה גוף זר נכנס/חדר לו לעין שמאל".
- 11 אומר מיד לא נעלמה מעיני הטעות בתאריך, דהיינו 10.9.2008 במקום 11.9.2008 כפי
- 12 שמופיע במסמכים הרפואיים, אולם בהתחשב בכל הנסיבות האחרות ובעיקר התיאור
- 13 במסמכים הרפואיים כאשר סוג הפגיעה (חדירת גוף זר), ומיקומה (עין שמאל) זהים, וכן
- 14 החודש והשנה וההבדל הוא של יום אחד, אך סביר הוא שמדובר בטעות קולמוס.
- 15 • במסמך רפואי של בית חולים סורוקה מיום 23.9.2008 תחת הסימול ת.ע (תאונת עבודה)
- 16 נכתב "תלונה עיקרית: התקבל באופן דחוף עקב לחצים גבוהים ודימום כורזאידי בעין
- 17 שמאל". "תולדות מחלה נוכחית: בן 50, פועל תאילנדי, תקשורת ושיתוף פעולה מאוד
- 18 ירודים... על פי דברי בוס שלו, נחבל באיזור עין שמאל ממוט ברזל בזמן עבודה בבניין ביום
- 19 קבלתו..." (ההדגשה הוספה – ע' ר').
- 20 • טופס בל/250 נוסף שהוציאה חברת כוח האדם בחתימת גב' אזרד, ולפיו תאריך הפגיעה
- 21 23.9.2008 יום שלישי בשעה 15:00 "חדירת גוף זר לעין", הודעה נמסרה למעביד ביום
- 22 23.9.2008, חתימת העובד והצהרת המעביד, באמצעות גב' אזרד, המאשרת ש"הפרטים
- 23 שנמסרו על ידי העובד ועל ידינו בטופס התביעה הם נכונים לפי מיטב ידיעתנו...". וללא
- 24 כל הסתייגויות.
- 25 • בהמשך ביום 15.12.2008 שלחה גב' אזרד מכתב למל"ל ובו הסבירה, כי אירעו שתי תאונות
- 26 עבודה: אחת ביום 10.9.2008 (כאמור טעות בציון 10 במקום 11) "כאשר גוף זר (שביב)
- 27 נכנס לו לעין, קיבל טיפול ושוחרר" והשנייה, ביום 23.9.2008 "נפגע בעין כאשר נפגע
- 28 מדיסק של משחזת שבה עבד/ריתך".



## בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו בשבתו כבית-משפט לערעורים אזרחיים

**ע"א 19-12-33221 אופק - שלי בניה ופיתוח בע"מ ואח' נ' פלוני ואח'**  
**ע"א 19-12-50080 י.ח. דמרי חברה לכוח האדם בע"מ ואח' נ' פלוני ואח'**  
**ע"א 20-05-22710 פלוני נ' אופק שלי בניה ופיתוח בע"מ ואח'**

- 1 46. שני טופסי בל/250 שהוצגו בבית המשפט ותוארו לעיל, מהווים הודאת בעל דין. על מנת לסתור
- 2 אותם צריך היה להביא לכל הפחות את גב' אזרד כעדה שתכחיש את שנכתב על ידה. גב' אזרד
- 3 לא הובאה לעדות. אולם לא די בכך, מסמך נוסף שהוצג בהקשר זה והוא המכתב המפורט,
- 4 שכתבה גב' אזרד בכתב ידה למל"ל, המוסיף ומאשש את העובדות ומהווה הודאה נוספת.
- 5 מדובר בהודאות בעל דין ברורות ולא יכולה להיות מחלוקת, כי אירעו שתי תאונות עבודה,
- 6 שתיהן בעין שמאל בהפרש ימים קטן. שריקי בעדותו מציין, שכל הזמן יש תאונות לפועלי בניין,
- 7 כל יום (עמוד 58 שורה 15), ולעיתים קרובות יותר מפגיעה אחת לעובד, במיוחד גוף זר בעין
- 8 (עמוד 62 שורה 3). לכן סביר מאוד שבתאונה הראשונה היה גוף זר בעין שהתרפא והוא שב
- 9 לעבוד וב- 23.9.2008 אירעה התאונה השנייה, הקשה מאוד, שממנה הנפגע התעורר למעשה
- 10 בעינו השמאלית.
- 11 47. המסמכים והודאות המעביד, שלא נסתרו, מדברים בעד עצמם. גרסתו החלקית של העובד, פועל
- 12 זר, עם קשיי תקשורת ניכרים, אותם מציינים שוב ושוב הרופאים שבדקו אותו, מחסום שפה
- 13 כמעט בלתי עביר, גם בהיבט של תרגום דבריו על ידי דוברי סינית, בשל הניב הסיני שאותו הוא
- 14 מדבר (ראו בעיות התרגום בבית המשפט – עמודים 4-6 לפרוטוקול), תומכת בעובדות
- 15 המבססות את עיקר הפגיעה. בכך בנסיבות אלה, לטעמי, דינו. העובדה שהנפגע ציין תאריך
- 16 אחד בכתב התביעה וגרסתו אינה מלאה אינה צריכה לעמוד לו לרועץ למול המסמכים
- 17 האובייקטיביים. לפיכך יש לקבל במלואה את קביעתו העובדתית של בית המשפט קמא ואין
- 18 מקום להתערב בה.
- 19 48. עוד לעניין חריגת בית המשפט מגרסת הנפגע, ניתן להפנות לפס"ד גנים, שבו מסביר בית המשפט
- 20 (מפי כבוד ההרכב צבי זילברטל, נעם סולברג ומשה סובל) כי בפני בית משפט ניצבים אינטרסים
- 21 מנוגדים, כאשר חומר הראיות חושף עובדה מוכחת, המיטיבה עם הנפגע, אף כי אינה תואמת
- 22 את גרסתו שלו. אינטרסים של עקרון תום הלב, השתק, מניעות וויתור, פועלים לטובת
- 23 המתגוננים ומנגד עומד **"אינטרס חשוב לא פחות של גילוי האמת והתאמת ההכרעה**
- 24 **השיפוטית למציאות."** ואומר ההרכב הנכבד בפס"ד גנים, שהאיזון בין אינטרסים הנוגדים
- 25 הללו אינו קבוע מראש אלא הנו תלוי הקשר, ועל פי רוב הוא מושג באמצעות מבחן התולה עצמו
- 26 במידת ההפתעה של הצד השני. ראו גם פסק הדין בת"א (י-ם) 9334-07 **עייזבון המנוחה עביר**
- 27 **בסאם עראמין נ' משרד הבטחון – מדינת ישראל** (15.8.2010).
- 28 49. במקרה שבפנינו הגרסה עלתה במסגרת הדיון, והמערערות היו ערות היטב לשני התאריכים
- 29 ולשתי הפגיעות במהלך הדיון. מסמכי הביטוח הלאומי ברורים ומדברים בעד עצמם וכך גם



## בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו בשבתו כבית-משפט לערעורים אזרחיים

ע"א 19-12-33221 אופק - שלי בניה ופיתוח בע"מ ואח' נ' פלוני ואח'  
ע"א 19-12-50080 י.ח. דמרי חברה לכוח האדם בע"מ ואח' נ' פלוני ואח'  
ע"א 20-05-22710 פלוני נ' אופק שלי בניה ופיתוח בע"מ ואח'

- 1 המסמכים הרפואיים. המערערות לא טרחו להביא ולו עד אחד מטעמן מהשטח עצמו, למרות
- 2 שהאתר היה ידוע ומוכר להן. המערערות כבלו עצמן באמצעות טופסי בל/250 והודו למעשה
- 3 בשתי התאונות. יתר על כן, שתי התאונות אירעו לנפגע במהלך העבודה, באותה עין שמאל.
- 4 50. סופו של דבר שהתאונה אליה התייחס בית המשפט היא התאונה מ- 23.9.2008 ובגין הפגיעה
- 5 הזו הוגשו חוות הדעת, ובגינה נקבע הנזק ונקבעה רשלנות הקבלן וחברת כוח האדם. דבר לא
- 6 מנע מהמערערות להזמין את מומחית בית המשפט לחקירה נגדית בעניין התאונות השונות, ככל
- 7 שסברו שיש לכך משמעות, או להביא עדים שעבדו באתר, והן לא עשו זאת. לכן נראה שמחד
- 8 הגנתן לא נפגעה ומאידך, קשה לטעון שהתאונות לא אירעו כאשר יש הודאות בעל דין לגביהן
- 9 ומסמכים רפואיים. גם איני רואה הצדקה לביצוע חלוקה בין התאונות השונות מבחינת
- 10 הפגיעה, כאשר מחד גיסא, הפגיעה ב- 23.9.2008 היא כל כך דרמטית ומזיקה, ומאידך גיסא,
- 11 בבדיקה הרפואית ביום 16.9.2008 בפמיפרימיום אין גוף זר בעין שמאל ויש אודם בלבד.
- 12 51. לפיכך, איני מוצאת שיש מקום להתערב בהכרעה זו של בית המשפט.
- 13 **טענת הקבלן להיעדר קשר לאירוע**
- 14 52. הקבלן טען כי לא הוכח שהוא שימש קבלן באתר ולכן לא היה מקום להטיל עליו כל אחריות.
- 15 53. מצער מאוד לשמוע את הקבלן בטיעונו בפני ערכאת הערעור מרחיק עצמו כך מהאירוע, וזאת
- 16 לאחר שבכתב ההגנה, שהוגש מטעמו ומטעם מגדל, הוא הודה בכך שהנפגע היה עובד שלו. ראו
- 17 סעיף 7 לכתב ההגנה מטעמן: **"הנתבעות יטענו כי העבירו הדרכות בטיחות מפורטות לכל**
- 18 **עובדיהם, ובתוכם התובע, וכי ערב התאונה התובע עבד אצלם כבר 4 שנים והכיר הן את הציד**
- 19 **והן את סוג העבודה.**" (הדגשה הוספה – ע' ר'); וכן סעיף 8 לכתב ההגנה: **"עוד תטענה הנתבעות**
- 20 **כי העסיקו את התובע ערב התאונה רק משום ולאור נסיונו הרב בענף הבנייה ובמקצוע**
- 21 **הברזלנות, וסמכו עליו שידע לעבוד בבטיחות עם מסור דיסק, שזוהי עיקר עבודתו.**"
- 22 (ההדגשה הוספה – ע' ר').
- 23 במהלך הדיון בערעור טענה ב"כ הקבלן ומגדל, שהמילה **"נתבעות"** בסעיפים 7-8 לכתב ההגנה,
- 24 שהגישו הקבלן ומגדל, משמעה חברת כוח האדם דווקא, דא עקא והמילה **"נתבעות"** הוגדרה
- 25 בסעיף 1 לאותו כתב ההגנה כ"**נתבעות 3 ו-4**", דהיינו הקבלן ומגדל. לא זו אף זו, שבסעיף 26
- 26 לאותו כתב ההגנה נערכת הבחנה בין **"הנתבעות"**, שהן הקבלן ומגדל, לבין הנתבעות 1-2, שהן
- 27 חברת כוח האדם ומנורה.



## בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו בשבתו כבית-משפט לערעורים אזרחיים

ע"א 33221-12-19 אופק - שלי בניה ופיתוח בע"מ ואח' נ' פלוני ואח'  
ע"א 50080-12-19 י.ח. דמרי חברה לכוח האדם בע"מ ואח' נ' פלוני ואח'  
ע"א 22710-05-20 פלוני נ' אופק שלי בניה ופיתוח בע"מ ואח'

54. כאשר קוראים את כתב ההגנה ברור שלא היה צורך להוכיח שהקבלן היה המעביד של הנפגע משום שהודאה בכך עולה בבירור מכתב ההגנה. לכך יש להוסיף שכמובן הקבלן לא הביא אף עד מטעמו לסתור טענה זו.

55. יתרה מכך, שריקי בתצהירו כותב כך: "חברת דמרי התקשרה בהסכם לאספקת כוח אדם עם חברת אופק שלי (הקבלן – ע' ר'), ומצ"ב הסכם חתום. במסגרת הסכם אספקת העובדים, שלחנו את התובע לעבודה בחברת "אופק שלי" באתר הבנייה שבו אירעה התאונה, לטענתו... באתר הבניה היה כפוף התובע להוראות העבודה מטעם "אופק שלי"... (ראו סעיפים 4-5 לתצהיר שריקי וכן סעיפים 6-9 לתצהיר). לא הובאה כל עדות מטעם הקבלן לסתור דברים אלה. שריקי הוסיף בחקירתו הנגדית וציין במפורש את "אופק שלי", הקבלן, בתור "הקבלן המבצע" של הפרויקט שהעסיק את הנפגע וגם קבע את שכרו (ראו בפרוטוקול בעמוד 60 שורה 22, בעמוד 62 שורה 11, בעמוד 63 שורה 3, ובעמוד 73 שורה 5). גם לאחר עדות שריקי בבית המשפט הקבלן לא הביא עדים מטעמו ולא ביקש לסתור או להזים עדות זו.

56. לפיכך, נראה שטענה זו של הקבלן אין לה כל בסיס ומוטב היה שלא הייתה נטענת בוודאי לא בשלב הערעור. דבר זה יובא בחשבון בפסיקת ההוצאות.

### הנזק

57. שתי מחלוקות משמעותיות בעניין הנזק. האחת, הארכת אשרת השהייה בישראל והשנייה, גובה הכנסתו החודשית הצפויה ללא התאונה.

58. אשר להארכת אשרת השהייה, דהיינו קביעת בית משפט השלום שהנפגע היה נשאר בישראל עד תום התקופה האפשרית, דהיינו עד יוני 2015, הרי מדובר בקביעה עובדתית שאין מקום שבית משפט של ערעור יתערב בה. ניתן להוסיף, שלעניין זה הסתמך בית המשפט ובצדק על עדותו של ד"ר קוכן, שמצדו הסתמך בעניין זה על חוזרי ראש מנהל האוכלוסין, שהאריכו באופן כללי וגורף את אשרות העבודה לעובדים זרים בשטח הבנייה בישראל ל- 11 שנים מכניסתם. הנפגע נכנס במאי 2004 ולכן נקבע האשרה הייתה מוארכת עד חודש יוני 2015. לכך יש להוסיף שביוני 2015 היה הנפגע בן 57.

טענות המערערות בדבר מחלת הסוכרת שממנה סבל הנפגע והגלאוקומה בעין ימין שיכולה הייתה לקצר את שהותו אינן מספיקות כדי לשכנע שהנפגע לא היה נשאר בישראל לתום התקופה. מחלת הסוכרת והגלאוקומה כבר היו קיימות בעת הפגיעה והדבר לא מנע ממנו לעבוד בישראל ארבע שנים עד הפגיעה. לא הוכח שהייתה נערכת לו בדיקה רפואית נוספת כלשהי



## בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו בשבתו כבית-משפט לערעורים אזרחיים

**ע"א 19-12-33221 אופק - שלי בניה ופיתוח בע"מ ואח' נ' פלוני ואח'**  
**ע"א 19-12-50080 י.ח. דמרי חברה לכוח האדם בע"מ ואח' נ' פלוני ואח'**  
**ע"א 20-05-22710 פלוני נ' אופק שלי בניה ופיתוח בע"מ ואח'**

- 1 לכשירות בטרם הארכת האשרה וכתנאי להארכתה, כאשר חוזרי המנהל האריכו את השהייה
- 2 באופן כללי וגורף. עוד בהסתמך על כך שחלק מהעובדים שהגיעו עמו נשארו שנים נוספות, הרי
- 3 שאין מקום להתערב בקביעת בית המשפט בסוגיה זו.
  
- 4 59. משהסכמתי עם קביעת בית המשפט שהנפגע היה נשאר בישראל עד יוני 2015, נותר לקבוע מה
- 5 היה שכרו הצפוי בגין אותן שנים. בית משפט השלום קבע את בסיס הכנסתו לעת התאונה על
- 6 סך של 6,075 ₪. זו קביעה עובדתית שאין מקום להתערב בה.
  
- 7 אשר לאפשרויות הכנסתו במהלך השנים הבאות, הרי שבפני בית המשפט לא הובאו עדויות של
- 8 חבריו לעבודה של הנפגע, שיכלו להעיד על שכרו הפוטנציאלי. במקום זאת הוצגה חוות דעת של
- 9 ד"ר קוכן, שהוא מומחה לתהליכים עירוניים בסין העכשווית, ומרצה במסגרת "לימודי מזרח
- 10 אסיה" באוניברסיטה העברית (ראו עמוד 79 לפרוטוקול). ד"ר קוכן אינו סטטיסטיקאי, אינו
- 11 כלכלן ואינו רואה חשבון. בית משפט השלום התרשם ממקצועיותו וידיעותיו והסתמך על
- 12 טבלאות שהגיש. באחת מהטבלאות ציין שכר ממוצע של פועלים זרים בענף הבנייה לפי שנים
- 13 בהתבסס על טבלה שהוכנה על ידי הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה (להלן: **טבלת נתוני**
- 14 **הלמ"ס**) ובטבלה אחרת ציין שכר ממוצע לעובד סיני בענף הבנייה על פי נתונים של "התאחדות
- 15 תאגידי כ"א לבניין באיגוד לשכות המסחר" (להלן: **טבלת תאגידי כ"א**). בניגוד לטבלת נתוני
- 16 הלמ"ס לא ברור מהיכן הופקו הנתונים של טבלת תאגידי כ"א והאם מדובר במחקר מבוסס,
- 17 מהימן ומסודר כמו הלמ"ס. לא זו אף זו, שממילא אין בית משפט קובע שכר של נפגע לפי שכר
- 18 ממוצע במשק או שכר ממוצע למגזר תעסוקתי, למעט לגבי קטינים, משום שעל בית המשפט
- 19 להתאים את השכר המשוער ליכולתו, גילו וכישוריו של הנפגע הספציפי שבפניו.
  
- 20 60. לפיכך איני מוצאת שניתן להסתמך על טבלת תאגידי כ"א כטבלה מחייבת או מנחה לעניין
- 21 השתכרות הנפגע. נראה שגם אם אניח שהנפגע היה משביח את שכרו אין כל סיבה להניח שבגיל,
- 22 שמעל 50, בעבודה, שהיא עבודה פיסית קשה, במצב בריאותו (סוכרת מתקדמת) ומצב עינו
- 23 הימנית (גלאוקומה), היה מגיע לשכר כה גבוה כמפורט בטבלה. ולכן נראה לי שניתן לקבוע
- 24 בהתחשב בהכנסתו ערב הפגיעה ובהתחשב בטבלאות שהציג ד"ר קוכן ובקביעת מדרגת השכר
- 25 הראשונה שקבע בית המשפט (ראו סעיף 94 לפסק הדין), שהנפגע היה מרוויח כ- 10,000 ₪
- 26 לחודש (משוער), כפי שקבע בית משפט, 10,990 ₪) במהלך תקופת עבודתו בישראל משנת 2009
- 27 ועד סוף מאי 2015, 6 שנים ו-5 חודשים - סך הכול 77 חודשים.
  
- 28 11,000 ₪ כפול 70% - נכות תפקודית (7,700 ₪) - כפול 77 חודשים **שווה 592,900 ₪**.



## בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו בשבתו כבית-משפט לערעורים אזרחיים

ע"א 19-12-33221 אופק - שלי בניה ופיתוח בע"מ ואח' נ' פלוני ואח'  
ע"א 19-12-50080 י.ח. דמרי חברה לכוח האדם בע"מ ואח' נ' פלוני ואח'  
ע"א 20-05-22710 פלוני נ' אופק שלי בניה ופיתוח בע"מ ואח'

1 לכך נוסף חודשיים של סוף שנת 2008 (12,256 ₪), שקבע בית משפט, וכן תקופת עבודתו בסין  
2 עד יציאתו לפנסיה, כפי שקבע בית משפט (56,179 ₪) וסך הכול 661,335 ₪ ובתוספת ריבית  
3 אמצע תקופה למועד מתן פסק דין זה – 713,660 ₪.

4 61. אציין שלמרות הפחתת השכר המשמעותית שביצעתי בתחשיב לעיל אין הפרש גדול בסכום  
5 הסופי יחסית לסכום שקבע בית משפט קמא, וזאת משום שבתחשיב בית משפט קמא נפלה  
6 שגגת חישוב ונלקחו רק 66 חודשים בגין תקופה של 6 שנים ו- 6 חודשים במקום 78 חודשים,  
7 כפי שהיה צריך לעשות לפי החישוב שלו. הדבר עולה בבירור מכך שהשנים 2011 עד 2013 נלקחו  
8 כ- 24 חודשים במקום 36 חודשים. עוד אציין, שהנחתי שבחודש יוני 2015 הוא כבר היה חוזר  
9 לסין ולכן חודש עבודתו האחרון הוא מאי 2015.

### 10 סוגיות נוספות לעניין הנפגע

11 62. אינני מוצאת שיש מקום להתערב בקביעת בית משפט קמא בכל הנוגע לנכות התפקודית אשר  
12 נומקה כראוי ויש לזכור את עקרון "הגולגולת הדקה" בעניין זה. פגיעה בעין אחת, שהיא איבר  
13 זוגי, היא 30% נכות בלבד ולא 50% כפי שהיה ניתן להניח, משום שהעין השנייה "מחפה"  
14 ומסייעת להתגבר על האובדן (ראו גם רע"א 7677/16 מדינת ישראל- קצין התמלוגים באגף  
15 השיקום, משרד הביטחון נ' פלוני, 10.7.2017). אולם כאשר הדבר מתווסף לפגיעה בעין נוספת  
16 הנכות התפקודית בוודאי גבוהה יותר.

17 63. עוד אינני מוצאת להתערב בשיעור האחריות של 10% שנקבעו לחברת כוח האדם. נימוקי בית  
18 המשפט לקביעת אחריות זו מקובלים עלי. יחד עם זאת, אינני מוצאת לנכון להטיל על חברת  
19 כוח האדם חבות גבוהה יותר מזו שנקבעה לה חברת כוח אדם, כאשר העד מטעמה של חברת  
20 כוח האדם, שריקי, הסביר היטב את חלוקת הנטל והאחריות.

21 64. כך אינני מוצאת לנכון להטיל אשם תורם על הנפגע, כפי שנמנע מכך בית המשפט, וזאת כאשר  
22 המערערת לא הביאו עדים לסתירת גרסת הנפגע.

### 23 המחלוקת בין חברות הביטוח – מגדל ומנורה

24 65. סוגיה נוספת שהעמידו בפנינו הקבלן ומגדל היא קבלת הודעת צד ג' ששלחו חברת כוח האדם  
25 ומנורה כנגדם במסגרת פסק הדין, וחיובם בחלקה של חברת כוח האדם ומנורה בנוק (10%).  
26 במסגרת הודעת צד ג' נסמכו חברת כוח האדם ומגדל על הסכם, שצירף שריקי לתצהירו ואשר  
27 הוא אף חתם עליו בשם חברת כוח האדם. ההסכם שהוצג מסתיים בסוף שנת 2008. על פי





## בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו בשבתו כבית-משפט לערעורים אזרחיים

**ע"א 33221-12-19 אופק - שלי בניה ופיתוח בע"מ ואח' נ' פלוני ואח'  
ע"א 50080-12-19 י.ח. דמרי חברה לכוח האדם בע"מ ואח' נ' פלוני ואח'  
ע"א 22710-05-20 פלוני נ' אופק שלי בניה ופיתוח בע"מ ואח'**

- 1 ההסכם לקח על עצמו הקבלן את האחריות לכל נזק ו/או פגיעה, לרבות במקרים מעין אלה
- 2 הנדונים בערעור זה (ראו סעיף 30 להסכם) וכן התחייב לשפות בגין כל חיוב שיוטל על חברת
- 3 כוח האדם (סעיף 31 להסכם). הטענה של הקבלן ומגדל, שההסכם לא חל על האתר שבו ניזוק
- 4 הנפגע היא טענה שאין לה כל סימוכין ונשוב ונציין כי מול עדותו של שריקי שמעיד על אחריות
- 5 הקבלן לאתר ועל קיומו של ההסכם, לא טרחו הקבלן ומגדל להביא ולו עד אחד, כאשר מנגד
- 6 בכתב ההגנה הודו שהנפגע היה עובד שלהם במשך ארבע שנים.
  
- 7 66. עוד העמידו בפנינו הקבלן ומגדל טענה בנוגע לפוליסה, שהוצאה על ידי מנורה לחברת כוח
- 8 האדם והוגשה על ידי הקבלן ומגדל במסגרת ראיותיהם. לעניין זה אציין, שהצגת הפוליסה
- 9 כראייה אין בה די. למעשה, הקבלן ומגדל לא הגישו במועד הנדרש כתב תשובה להודעת צד ג',
- 10 שנשלחה להם על ידי חברת כוח האדם ומנורה. הקבלן ומגדל טרחו להגיש את כתב התשובה
- 11 להודעת צד ג', ובגדרה טענות לעניין הפוליסה של מנורה, רק בשלב הסיכומים (ביום 4.7.2019)
- 12 וגם זאת בדרך של "הודעה לבית המשפט" ולא בדרך של בקשה להגשת כתב טענות באיחור
- 13 וממילא לא נתקבלה החלטה בנדון. בנסיבות אלה מהווה כל הטענה בדבר הפוליסה הרחבת
- 14 חזית אסורה, אשר לא הייתה אפשרות של ממש לברר אותה.
  
- 15 אולם גם לגופו של עניין לא נראה שמכאן תבוא ישועת הקבלן ומגדל, הן משום שהקבלן ומגדל
- 16 הגישו רק שני עמודים של הפוליסה ולא את הפוליסה במלואה, והן משום שמדובר בפוליסת
- 17 חבות מעבידים ואין פירוט בעמודים שהוגשו להגדרת "עובד" ולהגדרת "מזמיני עבודות",
- 18 שהקבלן טוען שהוא בא בגדרם.
  
- 19 לא זו אף זו, שככל שטענת הקבלן ומגדל היא לכפל ביטוח, הרי שעל פי סעיף 61 לחוק חוזה
- 20 ביטוח ניתן לחלק את נטל החיוב לפי היחס שבין סכומי הביטוח, ולא הובאה כל ראיה בנושא
- 21 סכומי הביטוח לבית המשפט.

### **סוגיית שומת ההוצאות וע"א 22710-05-20**

- 23 67. לפני סיום יש להכריע גם בסוגיית שומת ההוצאות. גם הנפגע וגם הקבלן ומגדל משיגים על
- 24 החלטות בית המשפט בסוגיה זו. שתי החלטות ניתנו על ידי בית משפט השלום בנושא זה.
- 25 האחת, ביום 12.3.2020 בגדרה נקבע שהקבלן ומגדל יישאו בהוצאות הנפגע בסך של 9,255 ₪
- 26 בגין חלקו של הנפגע בתשלום חוות הדעת (של המומחים מטעמו וכן מומחה בית משפט) וכן
- 27 אגרת בית המשפט; והשנייה ביום 1.4.2020 בגדרה נקבע שהקבלן ומגדל יישאו בהוצאות
- 28 המל"ל בסך "של 19,870 ₪, אשר נוגעות רובן ככולם בהוצאות בגין חוות דעת והבאתו ושיכונן
- 29 של התובע בישראל לצרכי המשפט."





## בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו בשבתו כבית-משפט לערעורים אזרחיים

ע"א 19-12-33221 אופק - שלי בניה ופיתוח בע"מ ואח' נ' פלוני ואח'  
ע"א 19-12-50080 י.ח. דמרי חברה לכוח האדם בע"מ ואח' נ' פלוני ואח'  
ע"א 20-05-22710 פלוני נ' אופק שלי בניה ופיתוח בע"מ ואח'

68. לעניין זה יש להקדים ולציין שבפסק הדין נקבע במפורש בסעיף 98 כי "לסכום הנ"ל (סך כול  
הנוזק- ע' ר') יש לצרף הוצאות בגין חוות דעת רפואית, חוות דעת מומחה מקצועי ואגרה, הכל  
לפי קבלות שימציא התובע ו/או המל"ל." (להלן : סעיף 98).

מכאן שלא ניתן היה להוסיף על ההוצאות שסוגן נקבע במפורש ("הוצאות בגין חוות דעת  
רפואית, חוות דעת מומחה מקצועי ואגרה") גם הוצאות בגין הבאתו של הנפגע לישראל ושיכונו  
בזמן המשפט, הוצאות תרגום וכיו'. ככל שהמל"ל או הנפגע בקשו לערער על הקביעה בסעיף 98,  
ולהרחיב את סוג ההוצאות שיוגשו לשומה ולקביעה, היה עליהם להגיש ערעור במועד. המל"ל  
לא ערער על סעיף 98, אך הגיש לבית משפט השלום שומה להוצאות ובה כלולות הוצאות, שאינן  
נמנות בסעיף 98, ועל כך ערערו הקבלן ומגדל בגדר תיקון הערעור שהגישו. הנפגע אמנם ניסה  
לערער על סעיף 98 כאשר הגיש ערעור בחודש מאי 2020, אך בכך איחר את המועד להגשת  
ערעור. ההחלטה בדבר שומת ההוצאות אינה מאריכה את המועד להגשת הערעור על פסק הדין  
למועד הגשת הערעור על ההחלטה.

69. משסוגי ההוצאות נקבעו בסעיף 98, לא ניתן היה להרחיב ולפסוק סוג הוצאות נוספות, גם לא  
על ידי בית המשפט שנתן את פסק הדין. לפיכך על המל"ל להשיב את ההוצאות ששולמו לו על  
פי סעיפים ב', ג' ו- ד' לבקשה לשומת הוצאות שהגיש ביום 1.12.2019, דהיינו סך של 13,955 ₪.

70. אשר לערעור הנפגע (ע"א 20-05-22710), הרי בכל הנוגע לערעור על פסק הדין הוא הוגש באיחור,  
ובכל הנוגע לערעור על ההחלטה, אין מקום לערעור בנסיבות, כפי שהוסברו לעיל, ולכן הערעור  
נדחה.

19

**סוף דבר**

71. הערעורים נדחים במרבית הסוגיות.

72. בסעיף 94 לפסק הדין קמא יבוא במקום הסכום הסופי סך של 713,660 ₪.

73. המל"ל ישיב בתוך 30 יום סך של 13,995 ₪ בגין ההוצאות שנפסקו לו, בצירוף הפרשי הצמדה  
וריבית כדין מיום התשלום ועד למועד ההשבה בפועל, וזאת ככל שסכום זה שולם לו.



## בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו בשבתו כבית-משפט לערעורים אזרחיים

ע"א 33221-12-19 אופק - שלי בניה ופיתוח בע"מ ואח' נ' פלוני ואח'  
ע"א 50080-12-19 י.ח. דמרי חברה לכוח האדם בע"מ ואח' נ' פלוני ואח'  
ע"א 22710-05-20 פלוני נ' אופק שלי בניה ופיתוח בע"מ ואח'

74. הקבלן ומגדל ישלמו הוצאות בגין ערעור זה בסך 20,000 ₪ לנפגע ובנוסף סך 20,000 ₪ לחברת  
כוח האדם ומנורה.

75. הפיקדון, שהפקיד המערער בע"א 22710-05-20, על פירותיו, יושב לו באמצעות בא כוחו.

76. פסק הדין מותר לפרסום בכפוף להשמטת פרטים מזהים של הנפגע.

עילת רביד, שופטת  
אב"ד

### כבוד השופט נפתלי שילה:

אני מסכים.

נפתלי שילה, שופט

### השופטת נועה גרוסמן:

אני מסכימה.

נועה גרוסמן, שופטת



## בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו בשבתו כבית-משפט לערעורים אזרחיים

ע"א 33221-12-19 אופק - שלי בניה ופיתוח בע"מ ואח' נ' פלוני ואח'  
ע"א 50080-12-19 י.ח. דמרי חברה לכוח האדם בע"מ ואח' נ' פלוני ואח'  
ע"א 22710-05-20 פלוני נ' אופק שלי בניה ופיתוח בע"מ ואח'

- 1 הוחלט בהתאם לפסק דינה של השופטת רביד.
- 2
- 3 המזכירות תמציא העתק מפסק הדין לב"כ הצדדים.
- 4
- 5 ניתן היום, ח' כסלו תשפ"א, 24 נובמבר 2020, בהעדר הצדדים.
- 6

נועה גרוסמן, שופטת

נפתלי שילה, שופט

עינת רביד, שופטת, אב"ד

- 7
- 8
- 9
- 10
- 11
- 12
- 13